EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

6. oktoober 2009 *

Kohtuasjas C-438/07,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 18. septembril 2007 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: I. Koskinen, L. Parpala, M. Patakia ja S. Pardo Quintillán, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Rootsi Kuningriik, esindaja: A. Falk,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

keda toetab:

Soome Vabariik, esindajad: J. Heliskoski ja A. Guimaraes-Purokoski,

menetlusse astuja,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees A. Rosas, kohtunikud A. Ó Caoimh, J. Klučka, U. Lõhmus ja A. Arabadjiev (ettekandja),

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. veebruari 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 26. märtsi 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagis Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Rootsi Kuningriik ei taganud hiljemalt 31. detsembriks 1998, et kogu niisugune vesi, mis on pärit üle 10 000 inimekvivalendiga (ie) linnastute asulareoveepuhastitest ja väljub otse tundlikele aladele või nende valgaladele, vastaks nõukogu 21. mai 1991. aasta direktiivi 91/271/EMÜ asulareovee puhastamise kohta (EÜT L 135, lk 40; ELT eriväljaanne 15/12, lk 26), muudetud komisjoni 27. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/15/EÜ (EÜT L 67, lk 29; ELT eriväljaanne 15/04, lk 27; edaspidi „direktiiv 91/271"), I lisas ette nähtud asjakohastele nõuetele, on Rootsi Kuningriik rikkunud direktiivi 91/271 artikli 5 lõigetest 2, 3 ja 5 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsioon

2 Euroopa Ühendus on mõningate liikmesriikide ja Vene Föderatsiooni kõrval kirjutanud alla Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsioonile (Helsingi konventsioon, muudetud 1992) (EÜT 1992, L 73, lk 20; ELT eriväljaanne 11/19, lk 292; edaspidi „Läänemere konventsioon"), mis võeti vastu nõukogu 21. veebruari 1994. aasta otsusega 94/157/EÜ ühenduse nimel Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsiooni (Helsingi konventsioon, muudetud 1992) sõlmimise kohta (EÜT L 73, lk 19; ELT eriväljaanne 11/19, lk 291).

Ühenduse õigus

3 Direktiivi 91/271 artikli 1 kohaselt käsitleb see direktiiv asulareovee kogumist, puhastamist ja ärajuhtimist ning teatavate tööstusvaldkondade reovee puhastamist ja ärajuhtimist ning direktiivi eesmärk on kaitsta keskkonda nimetatud reovete ärajuhtimisest tuleneva kahju eest.

4 Kõnealuse direktiivi artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

„1. *asulareovesi* – olmereovesi või olme- ja tööstusreovee ja/või mahasadanud vihmavee segu;

[…]

4. *linnastu* – ala, kus elanikkond ja/või majandustegevus on piisavalt kontsentreeritud, et asulareovett kogutakse ja juhitakse asulareoveepuhastisse või lõplikku ärajuhtimispunkti;

5. *kogumissüsteem* – juhtmete süsteem, mis kogub ja juhib asulareovett;

6. *1 ie (inimekvivalent)* – biolagundatav orgaaniline reostus, mille biokeemiline hapnikutarve viie ööpäeva jooksul (BHT5) on 60 g hapnikku ööpäevas;

[…]

8. *reovee bioloogiline puhastus* – asulareovee puhastamine protsessi abil, mis üldjuhul hõlmab vee bioloogilist töötlemist koos teistkordse selitamisega, või muu protsessi abil, mille puhul I lisa tabelis 1 esitatud nõuded on täidetud;

9. *asjakohane puhastus* – asulareovee puhastamine mis tahes meetodi ja/või äravoolusüsteemi abil, mille puhul suublad, millesse kõnealune reovesi juhitakse, vastavad pärast reovee vastuvõtmist asjakohastele kvaliteedieesmärkidele ning käesoleva ja teiste ühenduse direktiivide asjaomastele sätetele;

[…]

11. *eutrofeerumine* – vee rikastumine toitainetega, eriti lämmastiku- ja/või fosforiühenditega, mis kiirendab vetikate ja taimestiku kõrgemalt arenenud vormide kasvu ning häirib seetõttu soovimatult vees esinevate organismide tasakaalu ja rikub sama vee kvaliteeti;

[…]

13. *rannikuveed* – madalaima veetaseme piirist või suudmeala välispiirist väljapoole jäävad veed.””

5 Kõnealuses direktiivis sätestatud reoveele kohaldatavad üldreeglid on toodud direktiivi artiklis 4, mille lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid tagavad, et kogumissüsteemidesse sisenev asulareovesi läbib enne ärajuhtimist bioloogilise puhastuse või muu sellega võrdväärse puhastuse […]”

6 Direktiivi 91/721 artikkel 5 sätestab:

„1. Lõike 2 kohaldamisel määravad liikmesriigid 31. detsembriks 1993 vastavalt II lisas sätestatud kriteeriumidele kindlaks tundlikud alad.

2. Liikmesriigid tagavad 31. detsembriks 1998 kõikide linnastute puhul inimekvivalendiga 10 000, et kogumissüsteemidesse sisenev asulareovesi läbib enne selle tundlikele aladele juhtimist põhjalikuma puhastuse, kui on kirjeldatud artiklis 4.

3. Lõikes 2 kirjeldatud asulareoveepuhastitest väljuv vesi peab vastama I lisa punkti B asjakohastele nõuetele. […]

[…]

5. Tundlike alade valgaladel asuvatest asulareoveepuhastitest väljuva vee suhtes, mis põhjustab osaliselt nende alade reostumist, kohaldatakse lõikeid 2, 3 ja 4.

[…]”

7 Kõnealuse direktiivi I lisa punkti B lõiked 2 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„2. Asulareoveepuhastitest väljuv vesi, mida puhastatakse vastavalt artiklitele 4 ja 5, vastab tabelis 1 esitatud nõuetele.

3. Peale selle vastab asulareoveepuhastitest väljuv vesi, mida juhitakse II lisa punkti A alapunktis a määratletud eutrofeeruvatele tundlikele aladele, käesoleva lisa tabelis 2 esitatud nõuetele.”

8 Kõnealuse direktiivi I lisa tabel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Tabel 2: Nõuded heitveele, mis juhitakse asulareovee puhastitest tundlikele aladele, mis vastavad II lisa punkti A alapunkti a kriteeriumidele ja kus esineb eutrofeerumist.

Olenevalt kohapealsest olukorrast võib kohaldada üksnes üht või mõlemat parameetrit. Kehtivad kontsentratsiooni või vähendusprotsendi kohta esitatud väärtused."

9 Selle tabeli teise rea kohaselt peab üldlämmastiku kontsentratsioon olema kas maksimaalselt 15 mg/l P linnastute puhul, mille inimekvivalent jääb 10 000 ja 100 000 vahele ja suuremate linnastute puhul 10 mg/l P või siis peab selle väikseim vähendusprotsent olema 70–80%.

10 Direktiivi 91/271 II lisa punkti A alapunkti a teine lõik sätestab:

„Otsustades, milliseid toitaineid tuleb heitvee täiendava puhastamise teel vähendada, võib võtta arvesse järgmisi tegureid:

i) järved ja järvedeni/veehoidlateni/kinniste lahtedeni viivad kesise veevahetusega ojad, kus võib esineda toitainete akumuleerumist. Nendel aladel tuleks kõrvaldada ka fosfor, välja arvatud juhul, kui suudetakse tõestada, et see ei avalda veekogu eutrofeerumisele mingit mõju. Suurte linnastute heitvete puhul võib kaaluda ka lämmastiku kõrvaldamist;

ii) kesise veevahetusega või palju toitaineid vastuvõtvad suudmealad, lahed ja muud rannikuveed. Väikelinnastute heitveed ei ole nendele aladele harilikult probleemiks, kuid suurlinnastute heitvetest tuleks eemaldada fosfor ja/või lämmastik, välja arvatud juhul, kui suudetakse tõestada, et see ei avalda eutrofeerumisele mingit mõju."

Siseriiklik õigus

11 Rootsi Kuningriigi kirjalikes märkustes esitatud siseriiklike õigusnormide kirjeldusest, mida komisjon ei ole vaidlustanud, tuleneb, et kõik keskkonna seisukohast arvestatavat tähtsust omavad tegevused ja meetmed kuuluvad Rootsi keskkonnaseadustiku (miljöbalken) kohaldamisalasse. Lisaks peab igal Rootsi reoveepuhastil, mis puhastab 2000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareovett, olema luba, mis väljastatakse pärast juhtumipõhise hindamise läbiviimist. Loataotluse läbivaatamise raames antakse üldhinnang suublapiirkonnale, lähtudes kõigist allikatest pärit reovee koguhulgast ja hinnangust, mis on antud voolusuunas valguva reovee avaldatavale mõjule.

Kohtueelne menetlus

12 1994. aastal määratles Rootsi Kuningriik kõik oma veed tundlike aladena. 1998. ja 2000. aastal kinnitas ta seda määratlust komisjonis. Lisaks märkis kõnealune liikmesriik, et ta kasutas kriteeriumina eutrofeerumist ning et asjassepuutuvad veekogud võimaldasid kindlaks määrata vajamineva puhastamisviisi. Rootsi Kuningriigi hinnangul on kogu Rootsi territoorium direktiivi 91/271 II lisa punkti A alapunkti a punktides i ja ii esitatud kriteeriumide alusel eutrofeerumise suhtes tundlik või eutrofeerumisriskiga ala fosforiheitmete tõttu.

13 Komisjon saatis Rootsi Kuningriigile 23. oktoobril 2002 märgukirja, leides, et see liikmesriik ei olnud täitnud talle direktiivi 91/271 artiklist 5 tulenevaid kohustusi. Kohustuste rikkumine tulenes asjaolust, et asulareoveepuhastitest väljuv vesi, mis juhitakse tundlikele aladele, ei vastanud kõnealuse direktiivi I lisa punktis B sätestatud nõuetele. Rootsi Kuningriik oli kohustatud täitma hiljemalt 31. detsembriks 1998 nimetatud nõuded, mida kohaldatakse kogu veele, mis on pärit üle 10 000 inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest ja tundlike alade valgaladel asuvatest reoveepuhastitest.

14 Rootsi Kuningriik lükkas oma 5. veebruari 2003. aasta kirjas komisjoni väited ümber ja kinnitas, et tal on direktiivi 91/271 nõuded täidetud. Rootsi ametiasutused leidsid, et veest, mis juhitakse Läänemerre Norrtälje omavalitsusüksusest põhja pool asuvatest ja üle 10 000 inimekvivalendiga linnastute reovett puhastavatest asulareoveepuhastitest, ei ole tarvis lämmastikku eemaldada. Nad tõdesid lisaks, et Kesk- ja Lõuna-Rootsis asuvate üle 10 000 inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastite lämmastikuheitmed ei põhjusta rannikuvete eutrofeerumist, sest vee voolamisel läbi valgala saasteallikast mereni toimub piisav loomulik lämmastiku kinnipidamine.

15 Komisjon saatis 1. aprillil 2004 Rootsi Kuningriigile põhjendatud arvamuse, milles tõi esile teaduslikud uurimused, mis tõendavad, et Perämerre ja Selkämerre juhitavast veest lämmastiku eemaldamine avaldab siiski mõju Läänemere eutrofeerumise tasemele. Komisjon osutas, et kogu veest, mis on pärit 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest ja juhitakse Läänemerre (sh Perämerre ja Selkämerre), tuleks eemaldada nii fosfor kui ka lämmastik.

16 Komisjon märkis lisaks, et Kesk- ja Lõuna-Rootsi 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastite lämmastikuheitmed reostavad Läänemerd, mis on tundlik ala. Komisjon toob sellega seoses välja, et loomulik kinnipidamine valgalal ei ole aktsepteeritav meetod lämmastiku hulga vähendamiseks rannikualadel.

17 Rootsi Kuningriik vastas komisjoni põhjendatud arvamusele 14. ja 22. juuni 2004. aasta kirjadega ja tõdes, et kui liikmesriik peab võtma seisukoha etrofeerumise suhtes tundlike alade kohta direktiivi 91/271 tähenduses, siis tuleb tal samuti hinnata, millised toitained põhjustavad eutrofeerumist. Kui see liikmesriik on vastava seisukoha võtnud, tuleb tal tagada, et viiakse läbi põhjalikum puhastus lämmastiku ja fosfori eemaldamiseks, arvestades kohapealset olukorda. Rootsi Kuningriik rõhutas veel, et liikmesriigid võisid vabalt valida, millist meetodit nad soovivad kasutada lämmastiku

eemaldamiseks asulareoveest. Direktiivi 91/271 tuleb järelikult tõlgendada nii, et loomulikku kinnipidamist võib arvestada meetodina lämmastiku eemaldamiseks sisemaalt tulevast veest, mis jõuab jõgedesse ja teistesse vooluveekogudesse ning voolab seejärel tundlikele rannikualadele.

18 Jäämata rahule Rootsi Kuningriigi ametiasutuste vastusega põhjendatud arvamusele, esitas komisjon kõnesoleva hagi.

19 Euroopa Kohtu presidendi 28. jaanuari 2008. aasta määrusega lubati Soome Vabariigil Rootsi Kuningriigi nõuete toetuseks menetlusse astuda.

Hagi

Poolte argumendid

20 Rootsi Kuningriik jagas viide rühma kostja vastuse viies esimeses lisas ära toodud üle 10 000 inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastid (kokku 141), millest väljuv vesi juhitakse otse tundlikele aladele või nende valgaladele.

21 Kõnealune liikmesriik täpsustas oma vasturepliigis, et 141 kõnealusest reoveepuhastist viie olukorda tuleb parandada. Kristianstadi linnastu reoveepuhastid ühelt poolt ning Jönköpingi ja Huskvarna (mis moodustavad nüüdseks ühe linnastu) reoveepuhastid teiselt poolt tuleb välja arvata kostja vastuse lisast 1 ja kanda kostja vastuse lisasse 3.

Lysekili reoveepuhasti tuleb välja arvata kostja vastuse lisast 1 ja kanda selle lisasse 2. Viimasena tuleb Hammarö reoveepuhasti välja arvata kostja vastuse lisast 2 ja kanda selle lisasse 1.

22 Esmalt on Rootsi Vabariigi kostja vastuse lisas 1 (vasturepliigis muudetud kujul, edaspidi „muudetud lisa 1") loetletud reoveepuhastid, mida see liikmesriik loeb direktiivi 91/271 nõuetele vastavaks. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi on nende reoveepuhastite osas aluseta, sest neis kõigis on lämmastiku eemaldamiseks olemas erivarustus, mis täidab kõnesoleva direktiivi nõuded. Komisjon piirdub tõdemusega, et Eslövi, Kristianstadi ja Jönköpingi asulareoveepuhastid ei eemalda nende puhastatavast reoveest lämmastikku, mis rikub kõnealust direktiivi.

23 Teiseks osutab komisjon ühelt poolt seoses reoveepuhastitega, mida Rootsi Kuningriik mainib kostja vastuse lisas 2 (vasturepliigis muudetud kujul, edaspidi „muudetud lisa 2") ja teiselt poolt seoses reoveepuhastitega, mis on ära toodud kostja vastuse lisas 3 (vasturepliigis muudetud kujul, edaspidi „muudetud lisa 3"), et ta aktsepteerib Rootsi Kuningriigi seisukohta, mille kohaselt mainitud reoveepuhastid ei vasta direktiivi 91/271 nõuetele, sest esimesena mainitutel puudub lämmastiku eemaldamiseks varustus ja teised ei eemalda puhastatavast asulareoveest piisavalt lämmastikku.

24 Mis puudutab kolmandaks Rootsi Kuningriigi kostja vastuse lisas 5 ära toodud reoveepuhasteid, siis eristab komisjon neid sel alusel, kas neist väljuv vesi juhitakse otse või kaudselt Perämerre ja otse või kaudselt Selkämerre. Komisjon on seisukohal, et kuna suurem osa Rootsi sisevetest voolab Läänemerre, mille eutrofeerumine on peamiselt põhjustatud fosforist ja lämmastikust, tuleb kõnealuseid veekogusid lugeda nende kahe toitaine suhtes tundlikuks. Kõigis neis reoveepuhastites tuleb võtta kasutusele direktiivi 91/271 artikli 5 lõigetes 2, 3 ja 5 silmas peetud põhjalikum puhastus (edaspidi „süvapuhastus") lisaks fosforile ka lämmastiku eemaldamiseks.

25 Komisjon möönab, et Perämere vesikond on tundlik üksnes fosfori suhtes, ent leiab siiski, et seda ei saa käsitleda eraldi, sest need toitained, sh lämmastik, kanduvad sellest merekeskkonnast muudesse Läänemere osadesse. Komisjon, kes tugineb eelkõige Water Research Centeri aruandele, mille viimane koostas komisjoni palvel 2003. aastal direktiivi 91/271 rakendamise kohta Rootsis (edaspidi „2003. aasta aruanne"), on seisukohal, et Selkämere vesikond on vähemalt osaliselt lämmastiku suhtes tundlik. Perämere ja Selkämere vee voolamine Läänemerre tähendab, et sinna kandub ka arvestataval määral lämmastikku.

26 Mis puudutab viimaks Rootsi Kuningriigi kostja vastuse lisas 4 loetletud reoveepuhasteid, mida see liikmesriik peab direktiivi 91/271 nõuetele vastavaks, ei ole ka neis vaja asuda lämmastikku eemaldama, sest looduslik kinnipidamine on niivõrd laiaulatuslik, et neist väljuv reovesi ei põhjusta rannikuvete eutrofeerumist. Soome Vabariik lisab selle kohta menetlusse astuja seisukohas, et taolist loomulikku puhastusprotsessi võib võtta arvesse, hinnates vastavalt direktiivile, kas lämmastiku eemaldamine on vajalik. Komisjon lisab omalt poolt, et Rootsi Vabariigi viidatud kinnipidamismäärad ei võimalda lämmastiku piisavat eemaldamist ning et liikmesriigi arvutused rajanevad lämmastiku keskmisel vähendamisel, mida direktiiv 91/271 ei luba. Kinnipidamist ei saa seega pidada vastavaks kõnealuse direktiivi I lisa tabelis 2 sätestatud nõuetele piisava ja püsiva puhastusmäära kohta.

27 Komisjon tõdeb repliigis, et ühenduse keskkonnapoliitika osas tuleneb EÜ artikli 174 lõikes 2 kinnitatud ja väljakujunenud kohtupraktikas kinnitust leidnud kaitstuse kõrge taseme tagamise nõudest, mis põhineb ettevaatusprintsiibil ja põhimõttel, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid, et reostus tuleb eelistatavalt kõrvaldada reostuskoldes. Komisjon väidab sellega seoses, et Rootsi Kuningriik ei ole tõendanud, et lämmastiku kõrvaldamine nii sisevetest kui ka rannikuvetest ei viiks Läänemere eutrofeerumistaseme korrigeerimiseni.

28 Rootsi Kuningriik vastab sellele nii, et lämmastiku eemaldamine juhtudel, mil kohapealne olukord seda ei nõua, võib soodustada tsüanobakterite õitsemist. Neil

asjaoludel ja arvestades, et komisjon ei ole tõendanud, et kohapealne olukord nõuab lämmastiku eemaldamist, sunnib ettevaatusprintsiip sellise eemaldamise pigem tegemata jätma.

Euroopa Kohtu hinnang

29 Direktiivi 91/271 artikli 5 lõikest 2 ilmneb, et 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute kogu reovesi, mis juhitakse tundlikele aladele, pidi hiljemalt 1998. aasta 31. detsembrist alates läbima põhjalikuma puhastuse, kui on kirjeldatud selle direktiivi artiklis 4.

30 Sellega seoses on Euroopa Kohus juba otsustanud, et reoveega on direktiivi 91/271 artikli 5 lõike 2 mõttes tegemist vaatamata sellele, kas see juhitakse tundlikule alale otse või kaudselt (vt selle kohta 25. aprilli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-396/00: komisjon *vs*. Itaalia, EKL 2002, lk I-3949, punktid 29–32). Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 72 märkis, vastab see EÜ artikli 174 lõike 2 järgi ühenduse keskkonnapoliitikas eesmärgiks võetud kaitstuse kõrgele tasemele.

31 Direktiivi 91/271 II lisa punkti A järgi võib tundlike alade kindlaksmääramine põhineda eutrofeerumisel, joogivee võtmisel või teiste direktiivide nõuetel.

32 Käesoleval juhul ei ole vaidlust küsimuses, et Rootsi Kuningriik määratles 1994. aastal kõik oma veed eutrofeerumise suhtes tundlike aladena ning et kõigist selle liikmesriigi reoveepuhastitest väljuvat vett juhitakse otse või kaudselt nendele aladele.

33 Poolte esitatud märkustest nähtub, et üldjuhul esineb üks toitaine, on see siis fosfor või lämmastik, vähemas koguses kui teine ning see nappus piirab vetikate levikut. Seetõttu kutsutakse seda ainet „piiravaks teguriks". Ühe piirkonna veekogud võivad olla tundlikud ühe või teise või ka mõlema aine suhtes. Kõnealuste veekogude tundlikkusest sõltuv fosfori ja/või lämmastiku vähendamine võimaldab seega vetikate levikut piirata.

34 Kõik Rootsi veekogud on leitud olevat eutrofeerumise suhtes tundlikud või eutrofeerumisriskiga fosforiheitmete tõttu. Üksnes Norra riigi piiri ja Norrtälje omavalitsusüksuse vahelised rannikuveed määratleti eutrofeerumise suhtes tundlike või eutrofeerumisriskiga aladena lämmastikuheitmete tõttu.

35 Sellest tulenevalt on vastupidi komisjoni väidetele järelikult alust tõdeda, et Rootsi Kuningriik on tundlike alade kindlaksmääramisel täpsustanud, millised toitained tuleb direktiivi 91/271 I lisa kohaselt eemaldada asulareovee juhtimisel Rootsi sisevetesse. Nagu tõdeb Rootsi Kuningriik, ei tehta rannikuvete ja sisevete vahel selles osas mingit vahet.

36 Direktiivi 91/271 artikli 5 lõikes 3 on lisaks määratletud, millistele normidele allub sellistel aladel reovee süvapuhastus. Sellest sättest, koosmõjus normidega, millele see viitab, ilmneb, et asulareoveepuhastitest väljuv vesi, mis juhitakse eutrofeeruvatele tundlikele aladele, vastab selle direktiivi I lisa tabelis 2 esitatud nõuetele.

37 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et neid nõudeid kohaldatakse, kui direktiivi 91/271 II lisa punkti A alapunkti a teises lõigus ei ole sätestatud teisiti (23. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-280/02: komisjon *vs*. Prantsusmaa, EKL 2004, lk I-8573, punktid 104 ja 105). Selle sätte punkt ii näeb ette, et kesise veevahetusega või palju toitaineid

vastuvõtvate rannikuvete puhul tuleks suurlinnastute heitvetest eemaldada fosfor ja/või lämmastik, välja arvatud juhul, kui suudetakse tõendada, et see ei avalda eutrofeerumisele mingit mõju.

38 Kõnealuse direktiivi I lisa tabel 2 puudutab fosfori ja lämmastiku vähendamist asulareovees. Selle tabeli pealkirja järgi on ette nähtud, et sõltuvalt kohapealsest olukorrast kohaldatakse kas üht või mõlemat parameetrit. Nii et järelikult tuleb lämmastiku- või fosforisisaldust või mõlemat vähendada sõltuvalt kohapealsest olukorrast. Liikmesriik võib seega valida, kas kohaldada kontsentratsiooni või vähendusprotsenti.

39 Siinkohal on alust täpsustada, et komisjon ja Rootsi Kuningriik on ühte meelt küsimuses, et Läänemere eutrofeerumine on arvestatav keskkonnaprobleem ning et selle nähtuse põhjustaja on lämmastiku ja fosfori – mis on mereelustiku jaoks samas hädavajalikud ained – suurenenud sisaldus.

40 Nagu Rootsi Kuningriik ka väidab, ei ole kogu Läänemere eutrofeerumise probleemile ühtset lahendust.

41 Neil tingimustel nähtub toimikust, et eutrofeerumise vähendamiseks võetavad meetmed ei ole Läänemere ühes osas samad mis teises. Direktiiv 91/271 näeb sellega seoses ette, et liikmesriigid hindavad kohapealse olukorra alusel, millised ained – fosfor ja/või lämmastik – põhjustavad eutrofeerumist ja võtavad vastavalt sellele hinnangule sobivad puhastusmeetmed.

42 Direktiiv 91/271 ei nõua seega automaatselt lämmastikusisalduse vähendamist, olgugi et asulareoveepuhastitest väljuv vesi juhitakse tundlikul alal asuvasse suublasse. Suubla

tundlikkus kombineerituna kohapealse olukorra uurimisega on aluseks selle kindlaksmääramisel, kas lämmastiku- ja/või fosforisisaldust tuleb vähendada.

43 Nii ei saa nõustuda komisjoni tõlgendusega, mille järgi üksnes sel alusel, et asulareoveepuhastitest väljuv vesi jõuab lõpuks tundlikule alale, saab leida, et direktiivi 91/271 kohaselt on nõutav süvapuhastus. Selle direktiivi artikli 5 lõike 5 järgi sõltub lämmastikusisalduse vähendamise kohustus sellest, mil määral põhjustab tundlike alade valgaladel asuvatest asulareoveepuhastitest väljuv vesi nende alade reostumist.

44 Piirava teguri kindlaksmääramine ei ole seotud üksnes suubla tundlikkusega, vaid seondub ka sellega, kas sinna juhitaval reoveel on suublale reostav mõju, mistõttu ei saa kinnitada – nagu seda sisuliselt teeb komisjon –, et arvestades Läänemere tugevat eutrofeerumisastet nii lämmastiku kui ka fosfori tõttu ja seda, et suurem osa Rootsi sisevetest voolab Läänemerre, tuleb nii Rootsi järvi, jõgesid kui ka rannikuvett pidada nende kahe aine suhtes tundlikuks.

45 Eeltoodust tuleneb, et vastupidi komisjoni väidetele ei sätesta direktiiv 91/271 üldist kohustust nõuda kõigist 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest väljuva vee süvapuhastust lämmastikust.

46 Kuna direktiiv 91/271 kohustab fosfori- ja/või lämmastikusisaldust vähendama sõltuvalt kohapealsest olukorrast ehk suubla tundlikkusest ühe ja/või teise nimetatud toitaine suhtes ning sellest, kas sinna juhitaval veel on suublale reostav mõju, võib asjaomaseid reoveepuhasteid, millest väljuv vesi juhitakse samasse suublasse, uurida koos.

47 Ühe ja sama tundliku ala valgalal asuvatest asulareoveepuhastitest väljuva vee suhtes kohaldatakse (vaatamata sellele, kas see vesi juhitakse valgalale otse või kaudselt) direktiivi 91/271 artikli 5 lõike 5 alusel tundlike alade suhtes kohaldatavaid nõudeid ainult niivõrd, kuivõrd see vesi põhjustab kõnealuse ala reostumist. Sellise reovee ja tundlike alade reostumise vahel peab järelikult olema põhjuslik seos.

48 Eelnevaid kaalutlusi arvestades tuleb uurida, kas komisjon tõendas sellise seose olemasolu.

49 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika järgi on EÜ artiklil 226 põhinevas liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise menetluses komisjonil kohustus tõendada, et väidetav rikkumine on aset leidnud. Just komisjon peab esitama Euroopa Kohtule vajalikud tõendid, et Euroopa Kohus saaks kontrollida, kas liikmesriigi kohustusi on rikutud, ilma et komisjon võiks tugineda mis tahes oletusele (vt eelkõige 25. mai 1982. aasta otsus kohtuasjas 96/81: komisjon *vs.* Madalmaad, EKL 1982, lk 1791, punkt 6, ja 26. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-135/05: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2007, lk I-3475, punkt 26).

50 Kui komisjon on esitanud piisavalt tõendeid, mis võimaldavad tuvastada kostjaks oleva liikmesriigi territooriumil esinenud asjaolude paikapidavuse, peab liikmesriik sisuliselt ja üksikasjalikult vaidlustama selliselt esitatud asjaolud ja nende tagajärjed (vt selle kohta eelkõige 22. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 272/86: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 1988, lk 4875, punkt 21, ja 9. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-365/97: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 1999, lk I-7773, punktid 84 ja 86).

51 Mis puudutab esiteks Rootsi Kuningriigi kostja vastuse muudetud lisas 1 loetletud asulareoveepuhasteid, siis kinnitab komisjon – oma väiteid siiski tõendamata –, et ühelt poolt ei ole Eslövi, Kristianstadi ja Jönköpingi reoveepuhastid varustatud lämmastiku eemaldamiseks nende puhastatavast reoveest. Teiselt poolt piirdub komisjon väitega, et lämmastikku ei eemaldatud järgmiste linnastute asulareoveest: Hönö, Strömstad, Lidköping, Sävsjö, Borgholm, Bjuv, Svedala, Klippan, Torekov ja Åmål.

52 Neil tingimustel ei ole Euroopa Kohtu käsutuses piisavaid asjaolusid, et ta saaks täpselt hinnata Rootsi Kuningriigile ette heidetud rikkumise ulatust ja tuvastada komisjoni väidetud rikkumise olemasolu (vt selle kohta 26. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-195/04: komisjon *vs.* Soome, EKL 2007, lk I-3351, lk 32).

53 Teiseks tuleb seoses muudetud lisades 2 ja 3 loetletud reoveepuhastitega meenutada, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi puhul on Euroopa Kohtu tuvastada, kas liikmesriik rikkus neid kohustusi või mitte, ja seda ka juhul, kui asjassepuutuv liikmesriik rikkumist ei eita (vt selle kohta 15. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-439/99: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2002, lk I-305, punkt 20, ja 23. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-43/05: komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 11).

54 Olgu meenutatud, et Rootsi Kuningriik tunnistas, et on selles osas rikkunud talle direktiivist 91/271 tulenevaid kohustusi. See liikmesriik kinnitab, et põhjendatud arvamuses määratud tähtaja möödumisel ei vastanud muudetud lisades 2 ja 3 loetletud reoveepuhastid kõnealuse direktiivi I lisa alusel kohaldatavatele nõuetele. Rootsi Kuningriigi vastustest kirjalikele küsimustele nähtub muu hulgas, et ühelt poolt ei olnud muudetud lisas 2 loetletud reoveepuhastitel lämmastiku eemaldamiseks kasutatavat eritehnoloogiat. Teisalt tunnistas Rootsi Kuningriik, et muudetud lisas 3 loetletud reoveepuhastitel oli küll nimetatud tehnoloogia, aga nende puhastite lämmastikuheitmete kogus on niivõrd suur, et need põhjustavad eutrofeerumist ka kõrgendatud kinnipidamismäära korral.

55 Isegi eeldades, et komisjoni hagis kasutatakse üht üldist lähenemisviisi kogu reovee suhtes, mis juhitakse 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest otse tundlikele aladele või nende valgaladele, ei takista see siiski rikkumise tuvastamist teatavate asulareoveepuhastite osas. Sellist järeldust kinnitab tõsiasi, et Rootsi Kuningriik, kes möönab, et muudetud lisades 2 ja 3 loetletud reoveepuhastid ei vasta direktiivi 91/271 alusel kohaldatavatele nõuetele, tunnistas otsesõnu, et ta ei eita komisjoni hagi selle osa põhjendatust.

56 Eeltoodust tuleneb, et Rootsi Kuningriik on rikkunud direktiivist 91/271 tulenevaid kohustusi, mis puudutab muudetud lisades 2 ja 3 loetletud reoveepuhastitest väljuvaid lämmastikuheitmeid.

57 Mis puudutab kolmandaks ühelt poolt Rootsi Kuningriigi kostja vastuse lisas 4 loetletud reoveepuhasteid ja teiselt poolt selle kostja vastuse lisas 5 loetletud reoveepuhasteid, mille puhul väidetavalt ei ole vaja mingit erivarustust lämmastiku eemaldamiseks, sest neist väljuv vesi ei põhjusta tundlike alade eutrofeerumist, siis tuleb uurida, kas komisjon tõendas, et neist reoveepuhastitest väljuv vesi põhjustab mainitud alade eutrofeerumist.

58 Sellega seoses on alust tõdeda, et nagu tuleneb ka toimikust, asuvad need reoveepuhastid tundlikel aladel, mille suublad on esiteks Põhjalaht ehk Läänemere üks osa ja teiseks Läänemeri ise.

Reoveepuhastid, millest väljuv vesi juhitakse Põhjalahte

59 Rootsi Kuningriigi kostja vastuse lisas 5 loetletud reoveepuhastitest ühe osa puhul juhitakse neist väljuv vesi otse või kaudselt Perämerre ja teise osa puhul otse või kaudselt Selkämerre. Asulaveepuhasteid, millest väljuv vesi juhitakse samasse suublasse, on järelikult võimalik uurida koos.

60 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastid, millest juhitakse vesi kas otse Perämerre või siis selle valgalale, on vastavalt Haparanda, Luleå, Piteå, Skellefteå ja Umeå ning Kiruna, Gällivare ja Boden.

61 Pooled on ühel meelel küsimuses, et Põhjalaht on ainus suurem Läänemere osa, kus üldiselt ei esine eutrofeerumist. Lisaks tunnistab komisjon, et Perämeres on piiravaks teguriks fosfor.

62 Neil asjaoludel ei ole komisjon tõendanud, et Perämeres valitsevate tingimuste tõttu pidi Rootsi Kuningriik nõudma süvapuhastust lämmastiku eemaldamiseks kõigis 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastites, millest väljuv vesi juhitakse Perämerre.

63 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastid, millest väljuv vesi juhitakse kas otse Selkämerre või siis selle valgalale, on vastavalt Örnsköldsvik, Härnösand, Timrå, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn ja Gävle ning Sollefteå, Östersund, Åre, Ljusdal, Bollnäs, Mora, Falun, Borlänge, Avesta ja Sandviken.

64 Poolte arvamused lahknevad ühelt poolt seoses eutrofeerumise esinemise ja piirava teguri kindlaksmääramisega Selkämeres ning teiselt poolt seoses sellega, kas lämmastik kandub Põhjalahest Läänemerre endasse ja millised on selle võimalikud tagajärjed.

– Eutrofeerumise esinemine Selkämeres ja sealse piirava teguri kindlaksmääramine

65 Rootsi Kuningriigi poolt toimikule lisatud uurimistulemustest kogumis ilmneb, et Põhjalaht, sh Selkämeri, on ainus Läänemere alaosa, mis ei näita ilmseid eutrofeerumismärke.

66 Komisjon tugineb oma väites, et lämmastik on oluline Selkämere eutrofeerumist piirav tegur, 2003. aasta aruandele.

67 Sellest aruandest ilmneb siiski, et üldiselt tunnistatakse, et Põhjalahe avavetes ei ole eutrofeerumisprobleemi.

68 Eelnevast tuleneb, et komisjon ei ole tõendanud, et lämmastik oleks Selkämere avavetes oluline eutrofeerumist piirav tegur.

69 2003. aasta aruande järelduste järgi on eutrofeerumine Läänemere probleem, mis tuleb esile Kattegatis, Sundis ja Selkämere rannikualadel, kus veevahetus on nõrk ja toitainesisaldus kõrge.

70 Rannikuvete osas kinnitab 2003. aasta aruanne, et need kannatavad eutrofeerumise all nõrga veevahetuse ja kõrge toitainesisalduse tõttu. Lisaks väidetakse selles aruandes, et fosfor on peamine piirav tegur Rootsi rannikuvetes.

71 Sellega seoses tuleb arvestada direktiivi 91/271 II lisa punkti A alapunkti a teise lõigu punkti ii, mille järgi väikelinnastute heitveed ei ole kesise veevahetusega või palju toitaineid vastuvõtvatele rannikuvetele harilikult probleemiks, kuid suurlinnastute heitvetest tuleks eemaldada fosfor ja/või lämmastik, välja arvatud juhul, kui suudetakse tõendada, et see ei avalda eutrofeerumisele mingit mõju.

72 2003. aasta aruandest ilmneb selle kohta, et lämmastiku eemaldamise tõhususe osas on endiselt kahtlusi ja aruandes tõdetakse, et lämmastikukoguse vähendamine nendes Läänemere osades, kus fosfor on piirav tegur, avaldaks eutrofeerumisele üksnes piiratud mõju.

73 Lisaks kinnitas Rootsi Kuningriik – ilma, et komisjon oleks tõendanud vastupidist –, et lämmastiku eemaldamise tulemusena väheneks Perämerest Selkämerre kanduv lämmastikukogus 19 tonni võrra, mis moodustab kõigest 0,1% nende kahe mereala vahel edasi kanduvast kogulämmastikust. Põhjalahest lämmastiku eemaldamise mõju Läänemere eutrofeerumistasemele on seega olematu.

74 Niisugustel asjaoludel on seega alust tõdeda, et komisjon ei ole tõendanud, et Selkämeres valitsevate tingimuste tõttu pidi Rootsi Kuningriik nõudma süvapuhastust lämmastiku eemaldamiseks kõigis 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastites, millest väljuv vesi juhitakse Selkämerre.

– Lämmastiku kandumine Põhjalahest ülejäänud Läänemerre ja selle võimalik mõju

75 Komisjon väidab, et erinevate merealade vahel liigub igal juhul suur kogus toitaineid. Otse või kaudselt Perämerre jõudva lämmastiku üldkogusest kandub 62% edasi Selkämerre, mis on mereala, kus lämmastik on oluline piirav tegur.

76 Ühelt poolt vastab tõele, nagu väidavad ka komisjon ja Rootsi Kuningriik, et lämmastikust puhastamise kohustust tuleb hinnata terviklikult, võttes ühtaegu arvesse nii sisevete kui ka rannikuala suublate tundlikkust. Tuleb siiski arvestada, et valgala mõistel on piirid. Selle kohta olgu öeldud, et komisjon tõdes kohtuistungil, et vastupidi tema repliigi punktist 44 ilmnevale ei väida ta, et Perämerd ja Selkämerd võib pidada Läänemere kui sellise valgaladeks.

77 Mis puudutab teiselt poolt Rootsi Kuningriigi argumenti, mille järgi veevahetus Perämere, Selkämere ja muu Läänemere vahel on äärmiselt piiratud, siis tuleb märkida (nagu nähtub ka toimikust), et Läänemeri ei ole sügav meri, see aga ei soodusta veevahetust. Lisaks ilmneb Rootsi Kuningriigi kostja vastuse lisast 11, milles on esitatud Läänemere topograafia, et Perämere ja Selkämere vahelist veevahetust piiravad looduslikud takistused, mis asuvad Merenkurkku saarestiku põhjapiiril. Kõnealuse kaardi järgi ühendavad Peramerd ja Selkämerd madalikud, mille vete maksimaalne sügavus on 25 meetrit. Seda tõdemust kinnitab ka kostja vastuse lisa 12, mis illustreerib Läänemere merepõhja profiili.

78 Neil asjaoludel on alust nentida, et komisjon ei ole tõendanud, et ei eksisteeriks mingit füüsilist takistust, mis piiraks lämmastiku edasikandumist asjassepuutuvate merealade vahel.

79 Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 93 märkis, neelab Selkämeri olulisel määral lämmastikku. Lisaks on 2003. aasta aruandes tõdetud, et lämmastikuga seotud eutrofeerumisprobleeme on Põhjalahes vähe ning et ülejäänud Läänemereni kandub sealt vaid väike kogus lämmastikku. Madalikud ja tõsiasi, et Põhjalaht kitseneb Ahvenamaa saarestiku ümbruses, lubavad samuti arvata, et selline topograafia ei soodusta vee ja seega ka lämmastiku edasikandumist.

80 Kui Põhjalahe ja muu Läänemere vahel eksisteeribki lämmastiku edasikandumine, ei ole komisjon tõendanud, et tõsiasi, et Perämere ja Selkämere veed voolavad ülejäänud Läänemerre, tähendaks seda, et Põhja-Rootsi aladelt, kus paiknevad reoveepuhastid ei eemalda lämmastikku, kanduks edasi arvestataval määral lämmastikureostust.

81 Sellega seoses olgu tõdetud, et pooled jagavad seisukohta, et ligikaudu 11% Selkämeres sisalduvast kogulämmastikust kandub edasi ülejäänud Läänemerre.

82 Nagu nähtub aga toimiku materjalidest ja Rootsi Kuningriigi märkustest kohtuistungil ning nagu mainitud liikmesriik märgib, omab käesolevas asjas tähtsust see protsendimäär, mis kajastab lämmastikukogust, mis tuleb 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest, millest väljuv vesi juhitakse Põhjalahte, ja mis kandub edasi Läänemerre. Kogu lämmastikuliikumist ei saa käesolevas asjas seevastu pidada oluliseks selle kindlaksmääramisel, kas nendest reoveepuhastitest väljuva lämmastiku osas tuleks teostada süvapuhastus.

83 Toimiku materjal lubab järeldada, et toitainete, sh lämmastiku allikas on erinev inimtegevus ning et need jõuavad lõpuks merre esiteks õhkuheite kaudu – sellest otse

merre või valgaladel maapinnale jäävate jääkidena –, teiseks kas rannikul asuvate punktreostusallikate heitmete või valgaladelt jõgesid pidi kanduvate heitmete kaudu ja kolmandaks hajureostusallikatest lähtuva reostuse kaudu.

84 Sellega seoses lubavad toimiku materjalid järeldada, et ühelt poolt on suur osa Põhjalahe lämmastikuhulgast pärit hajureostusallikatest. Teiselt poolt saab öelda, et selles kategoorias on põllumajandus see inimtegevus, mis vastutab suurema osa lämmastikuheitmete eest.

85 Sellest järeldub, et 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastite lämmastikuheitmete määr ei vasta komisjoni nimetatud lämmastikumäärale.

86 Neil tingimustel on raske mõista, millele vastab komisjoni esitatud 62% edasikandumismäär. Igal juhul ei saa see määr vastata 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest väljuvast vees sisalduvale lämmastikukogusele.

87 Rootsi Kuningriigi märkuste järgi kohtuistungil on lämmastiku edasikandumisprotsent, mis sisaldab ainult selle toitaine heitmeid kõnealustest reoveepuhastitest, umbkaudu 1,2%.

88 Neil asjaoludel ei ole komisjon tõendanud, et selle lämmastiku edasikandumist, mis on pärit Rootsi 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest, millest väljuv vesi juhitakse Põhjalahte ja edasi ülejäänud Läänemerre, saaks pidada arvestatavaks kohtupraktika mõttes, mille järgi eutrofeerunud vette jõudvast asulareoveest põhjustatud lämmastikuvoolu tuleb pidada arvestatavaks, kui see moodustab umbkaudu 10% kogu lämmastikuvoolust (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 77).

89 Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsiooni alusel moodustatud Helsingi komisjon (Läänemere merekeskkonna kaitse komisjon) kiitis lisaks 15. novembril 2007 Krakówis toimunud ministrite nõupidamisel heaks Läänemere tegevuskava (Helcom Baltic Sea Action Plan). See tegevuskava, mille üle kohtuistungil vaieldi, näeb ette lämmastiku- ja fosforiheitmete ülemmäära ja lämmastiku ja fosfori vähendamisvajaduse Läänemere eri osades. Tegevuskavast tuleneb, et Perämere ja Selkämere osas ei ole vaja lämmastikumäära vähendada.

90 Ehkki on samas tõsi, et see tegevuskava seab eesmärgiks Läänemere lämmastikusisalduse vähendamise 94 000 tonni võrra aastas, tuleb märkida, et see nõue ei puuduta Rootsi Kuningriiki. Seevastu puudutab see liikmesriike, mis asuvad Läänemere enda valgalal.

91 Neil tingimustel tuleb sedastada, et komisjon ei ole tõendanud ühelt poolt, et sisevetest ja Perämerest pärit lämmastikuheitmed põhjustavad Selkämere eutrofeerumist ja teiselt poolt, et lämmastik on peamine Selkämere eutrofeerumist piirav tegur.

92 Kõigest eespool esitatust järeldub, et komisjon ei ole tõendanud, et lämmastikukogus, mis tuleb 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest, millest väljuv vesi juhitakse Põhjalahte, põhjustab Läänemere enda eutrofeerumist. Komisjon ei ole järelikult tõendanud, et Rootsi Kuningriigil tuli nõuda süvapuhastust lämmastiku eemaldamiseks kõigis 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastites, millest väljuv vesi juhitakse Põhjalahte.

93 Neil asjaoludel tuleb otsustada, et komisjon ei ole tõendanud, et Rootsi Kuningriik rikkus talle direktiivist 91/271 tulenevaid kohustusi, mis puudutab 10 000 ületava

inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhasteid, millest väljuv vesi juhitakse Põhjalahte.

Reoveepuhastid, millest väljuv vesi juhitakse kas otse Läänemerre või siis selle valgalale

94 Mis puudutab Rootsi Kuningriigi kostja vastuse lisas 4 loetletud Lõuna-Rootsis sisemaal asuvaid reoveepuhasteid, mis puhastavad sellistel valgaladel asuvate 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute reovett ja millest väljuv vesi juhitakse lämmastiku suhtes tundlikesse rannikuvetesse Norra piiri ja Norrtälje omavalitsusüksuse vahel, siis väidab Rootsi Kuningriik, et seal ei ole lämmastiku eemaldamiseks mõeldud süvapuhastus vajalik, sest looduslik kinnipidamine teeb võimalikuks selle toitaine piisava eemaldamise.

95 Selle kohta tuleneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et kinnipidamine on looduslik protsess, mis leiab aset jõgedes ja muudes vooluveekogudes, mis püüavad kinni suurema osa lämmastikuheitmetest ja muudavad need kahjutuks gaasiks nagu ka reoveepuhastites lämmastiku eemaldamiseks kasutatavas protsessis. Kinnipidamine toimub eelkõige settekohtades, kus veevool aeglustub ja vesi seisab sageli aastaid. Kinnipidamine toimib nii, et lämmastik kaob koos mõne orgaanilise ainega järvealade põhjasetetesse või siis mikroobide nitrifikatsiooni-denitrifikatsiooniprotsessi tulemusena gaasilise lämmastikuna atmosfääri.

96 Komisjon ei eita, et kinnipidamine on keemiline protsess, mis leiab aset vees ja vähendab lämmastikusisaldust, ent ta väidab, et sellega ei saa asendada direktiivis 91/271 ette nähtud lämmastiku eemaldamist reoveepuhastites, sest see on vastuolus

ettevaatusprintsiibi ja kohtupraktikaga. Komisjon on seisukohal, et lämmastiku kinnipidamise protsess ei võimalda lämmastiku püsivat eemaldamist ning et seda mõjutab aastaaegade vaheldumine.

97 Kõigepealt tuleb tõdeda, et ükski direktiivi 91/271 säte ei takista seda, et lämmastiku looduslikku kinnipidamist võiks käsitada lämmastiku asulareoveest eemaldamise meetodina.

98 Mis puudutab komisjoni argumenti, et kinnipidamisprotsess on selle arvessevõtmiseks liiga ebastabiilne, siis tuleb tõdeda, et Rootsi Kuningriik tõi välja, et nende heitmete väljaarvutamine, mis jõuavad igast linnastust tundlikesse rannikuvetesse, põhineb linnastu tegelikel heitmekogustel kombineerituna igal üksikjuhul välja arvutatud kinnipidamisega. Kasutatud meetod hõlmab tegelikke mõõtmistulemusi lämmastikusisalduse kohta erinevates vooluveekogudes ja arvutused tehakse tavaliselt kuni kümne aasta jooksul teostatud mõõtmisprogrammide alusel. Sellest järeldub, et neis arvutustes võetakse muu hulgas arvesse vette tagasi jõudev lämmastik ning et tulemus kajastab järelikult netokinnipidamist, mis sisaldab kogulämmastikku, sh varem kinni püütud ja uuesti vabastatud lämmastikku.

99 Järgmisena olgu öeldud, et 2003. aasta aruandes endas on tunnistatud, et looduslik kinnipidamine on õiguslikult heaks kiidetud variant.

100 Lõpuks tuleb meenutada, et nagu on märgitud ka käesoleva kohtuotsuse punktis 47, peab reovee ja tundlike alade reostumise vahel olema põhjuslik seos. Ehkki Läänemeri ise kannatab just lämmastiku tõttu eutrofeerumise all, ei tule nii kaua, kui komisjon ei ole tõendanud, et 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastite lämmastikuheitmed, mis juhitakse Läänemerre endasse, põhjustavad selle mere eutrofeerumist, nõuda ühegi kõnealuse reoveepuhasti osas süvapuhastust lämmastiku eemaldamiseks.

101 Nagu lisaks on tõdenud kohtujurist oma ettepaneku punktis 82, ei nõua direktiivi 91/271 I lisa tabel 2 süvapuhastuse raames mitte täielikku puhastamist, vaid lämmastiku puhul vähendamist kuni 15 mg/l P linnastute puhul, mille inimekvivalent jääb 10 000 ja 100 000 vahele või siis väikseimat vähendusprotsenti vahemikus 70–80%. Kaudne lämmastikuheide tundlikesse vetesse tekitab seega lämmastiku vähendamise kohustuse vaid juhul, kui enam kui 30% asulareovees sisaldunud lämmastikust jõuab nimetatud tundlikesse vetesse.

102 Järelikult tuleb kindlaks teha, kas komisjon tõendas, et kõnealused reoveepuhastid ei vasta neile nõuetele.

103 Esmalt, nagu tõdeb ka Rootsi Kuningriik, on selle liikmesriigi territooriumil arvukalt järvi ja jõgesid. Rootsi Kuningriik lisas muu hulgas, et veekeskkonda voolanud lämmastiku rannikule jõudmiseks kulub pikk aeg ning et lämmastiku reoveest eraldumise loomulik protsess toimub seega pika ajavahemiku jooksul. Neil asjaoludel on alust tõdeda, et looduslikud olud Rootsi territooriumil näivad soodustavat lämmastiku kinnipidamist.

104 Ühelt poolt kinnitab Rootsi Kuningriik, ilma et komisjon seda vaidlustaks, et klassikaline asulareoveepuhasti, mis on varustatud reostuse mehaaniliseks, bioloogiliseks ja keemiliseks eemaldamiseks, eemaldab alati teataval määral lämmastikku, isegi kui tal puudub selleks erivarustus. Taolises reoveepuhastis eemaldatakse lämmastikku keskmiselt 30%. Teiselt poolt ilmneb teabest, mille Rootsi Kuningriik esitas vastusena kirjalikele küsimustele, et 2008. aasta arvutuste järgi oli lämmastiku kinnipidamismäär allpool loetletud asulareoveepuhastites järgmine: Filipstad 54%, Kumla 81%, Flen 47%, Nässjö 92%, Tranås 74%, Vimmerby 70% ja Olofström 48%.

105 On alust tõdeda, et esitatud asjaolusid arvestades ei ole komisjon tõendanud, et kõigi Rootsi Kuningriigi kostja vastuse lisas 4 loetletud reoveepuhastite puhul ei oleks võimalik ühelt poolt reoveepuhastites toimuva lämmastiku vähendamise ja teiselt poolt loodusliku kinnipidamise koostoime tulemusel saavutada direktiivis 91/271 nõutud minimaalset lämmastiku eemaldamismäära.

106 Neil tingimustel tuleb otsustada, et komisjon ei ole tõendanud liikmesriigi kohustuste rikkumist kõnealuste reoveepuhastite osas.

107 Kõigest eeltoodust tuleneb, et kuna Rootsi Kuningriik ei taganud hiljemalt 31. detsembriks 1998, et muudetud lisades 2 ja 3 loetletud 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest otse tundlikele aladele või nende valgaladele väljuv vesi vastab direktiivi 91/271 asjakohastele nõuetele, siis on Rootsi Kuningriik rikkunud selle direktiivi artikli 5 lõigetest 2, 3 ja 5 tulenevaid kohustusi.

108 Ülejäänud osas jätta hagi rahuldamata.

Kohtukulud

109 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuigi komisjon on peamises osas kohtuvaidluse kaotanud, ei ole Rootsi Kuningriik kohtukulude hüvitamist nõudnud ja seega tuleb otsustada, et pooled kannavad ise oma kohtukulud.

110 Kodukorra artikli 69 lõike 4 alusel kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud. Soome Vabariik menetlusse astujana kannab seega ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Kuna Rootsi Kuningriik ei taganud hiljemalt 31. detsembriks 1998, et tema esitatud kostja vastuse lisades 2 ja 3 (vasturepliigis muudetud kujul) loetletud 10 000 ületava inimekvivalendiga linnastute asulareoveepuhastitest otse tundlikele aladele või nende valgaladele väljuv vesi vastab nõukogu 21. mai 1991. aasta direktiivi 91/271/EMÜ asulareovee puhastamise kohta (muudetud komisjoni 27. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/15/EÜ) asjakohastele nõuetele, siis on Rootsi Kuningriik rikkunud selle direktiivi artikli 5 lõigetest 2, 3 ja 5 tulenevaid kohustusi.

2. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

3. Euroopa Ühenduste Komisjon, Rootsi Kuningriik ja Soome Vabariik kannavad ise oma kohtukulud.

Allkirjad